FELICITER!

De

CONVENTU SAGARUM AD SUA SABBATA,

qvæ vocant,

in

Florentissimâ ad Albim Academiâ,

PRÆSIDE,

VIRO CLARISSIMO,

DN. M. GOTHOFREDO Voigt/

Delicio-Misnico,

Ser. ELECT. SAX. Alumn.

Fautore atqve Amico suo plurimùm

honorando,

publicam sententiarum collationem

instituet

RESPONSURUS

PHILIPP. DAVID Fuhrmann/

Neo-Trept. Pomer.

Ad D. IV. Maij. cIↃ. IↃc. LXVII.

in Audit. Min. Horis consvetis.

WITTEBERGÆ

Typis JOHANNIS BORCKARDI,

FELICITER!

CONVENTUS

SACRARUM AD SUAM

SABBATA,

Exercitationi ac Actibus Academicis

PRÆSIDE,

VIRO CLARISSIMO,

DAMASCENO,

Medico-Medico,

Ss. ELECTORUM Abbate,

Fautore atque Amico plurimum

Honorando,

Philosophiæ Professore meritissimo,

Instituit

RESPONSURUS

PHILIPPUS DAVID Spiritanus

Non-Tarn-Domus,

Ad D.D. Mar. Virg. Assumptæ,

Sodalitium Mediocredense.

MITTENDÆ

Typis JOANNIS KOSKABEL.

I. N. J.

De CONVENTU SAGARUM AD SUA SABBATA,

Qvæstio:

An Sagæ ad solemnia sua conventicula, qvæ Sabbata vocant, transportari qveant, & nonnunqvam qvoqve realiter transferantur?

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ,

Auctorum sententias recensens,

§. I.

NEgant qvæstionem *Alciatus* lib. 8. Parerg. cap. 22. *Ulricus Molitor* de Python. Mulier. cap. 8. *Fr. Samuel*, Minorita, integro libro, *Auctor* fortal. fid. *Ponzinibius* per tot. ferè libr. *Leonhard. Vairus* lib. 2. de fascino cap. 13. *Wierus* lib. 3. de præstig. Dæmon. cap. 11. *Gödelmannus*, *Agrippa*, *Martinus de Arles*, *Duarenus*, *Ærodius*, *Michaël Montanus*, *Joannes Saliburgensis* lib. 2. Polycrat. c. 17. *Philippus Camerar.* cap. 72. hor. subcis. *Joh. Fichardus*, JCtus, qvi transvectionem istam cum omnibus suis solemnitatibus vocat lauter Traum/ Gespänst/ Triegerey/ unglaublich/ unmögliche Ding/ T. 2. Consil. III. n. 3.

§. II. Affirmant *Remigius* lib. 1. Dæmonolatr. cap. 14. 24. 29. *Penna* in Direct. Inqvisit. p. 2. comment. 68. *Turrecrema* supr. Grilland. l. 2. de sortileg. qv. 7. n. 8. *Auctor* Mallei passim, *Basinus* de art. mag. prop. 9. *Pet. Damianus* Epist. 4. c. 17. *Bart. Spinaus* contra Ponzinib. *Alfonsus à Castro* lib. 1. de just. hæret. punit. c. 16. *Abulensis* in cap. 4. Matth. qv. 47. *Joan. Dodo* in Apolog. contra

Fr. Samuelem, *Ananias* lib.4. de Nat. Dæmon. *Silvester* in verb. hæres. n.3. *Anglez* in 2. qv.unicâ de art.mag. art.4. diffic. 5. *Gvilh. Parisiensis* p. ult. de univers. c.23. *Bald. Ronsseus* epist. medic. 50. *Martin. Delrius* disqvisit. Mag. Tom. I. lib.2. qv.16. p.345. seq. *Petr. Binsfeld.* d.Oper. Concl.11. *Beetz.* de 4.Victor. Cajetan. 2. 2. q.95. a.3. *Antonius de Torqvemada* Dial. 3. Hexaem. *D. Thomas, Joh. Major. Albert. Tostatus, Toletus, Simanca, Navar. Medices, Farinac. Damhauder. Spreger. Jaqver. Nider. Bern. Comensis, Cuman. Pegna, Cæsalp.* ap. *Schottum* Phys.Curios.l.i.c.23. p.91.qvi & ipse ejusdem est sententiæ, *Torreblanca* lib:2.q. 36. *Svarez.* de Relig. l.2. c.16. *D. Jacob.* Wecker im Hexenbüchlein p.25. *B. D. Balduinus* in Cas. Consc. lib.3. cap.5. cas.7. p.737. *D. König* in Hept. Cas. Cons.Misc. cas.2. p.39. Qvibus etiam nostrum adjicimus calculum, existimantes, *nonnunqvam* transportationem illam Sagarum *venam* qvidem esse, sed *sæpius phantasticam*.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ,

Statum Controversiæ sistens.

§. I. Omissâ *nominum* evolutione, qvæ aliàs qvidem multùm, huic verò nostro scopo parùm inservire videtur, ad *rem* ipsam pergimus, & in ipso statim limine *distingvimus* inter *transportationis principium, medium, & modum. Principium* est vel *principale*, vel *minus principale*. *Principale* est *Diabolus*, qvi transvehit sua mancipia ad nocturna illa comitia. Hunc autem non duriori *Damonis* nomine appellant, sed *Magisterulum*, aliæ *Magistrum Martinettum*, sive *Martinellum*, mollioribus verbis salutant. *Minùs principale* principium, s. *impulsivum*, variæ sunt *incantationes, circuli & figuræ, applicatio manus ad crines, pilei aut pallii positum, unctio, verba, certa signa*, aliæqve id genus *ceremoniæ* qvamplurimæ. De *ungvento* observandum hoc est, qvod illud conficiatur ex *adipe felis, canis*, aut *asini*, vel *lupi*, sed potissimum ex *infantis occisi pingvedine*. Hinc diabolus maximè infantulis insidiatur, immò eas etiam nonnunqvam permissu Dei, suffuratur, posteaqve ministris suis excoqvendos comburendosve ad magicos concedit usus. Utuntur autem istoc suo *ungvento*, partim

tim *baculos*, partim *crura* aliaq; *corporis membra* illinendo, idqvè tum, qvando corpora de loco in locum *realiter* transportari ſatagunt. Aliàs n. qvando conventibus per *ſomnium* duntaxat interesſe volunt, tum in ſiniſtrum ſe collocant latus; aut qvando malunt *vigilantes*, qvæcunqve in concilio fiunt, cernere, tum, operâ dæmonis, ex ore *vaporem* qvendam craſſum evomunt, in qvo geſtorum imagines, ut in ſpeculo, intuentur. Neqve tamen putandum eſt, *ungventum* illud ad *realem corporum translationem ſimpliciter* eſſe *neceſſarium:* nam aliqvoties absqve ejusdem uſu ſagas aliò *verè* eſſe devectas conſtat. (vid. infra §. IV. Καταση.) Hinc *Auctor*. Mirab. Myſter. c. 3. p. 21. ex Bodino: Die Hexen/ inqvit, in Franckreich glauben/ wenn ſie auff einen Beſen ſitzen/ der zwiſchen ihren Beinen iſt/ und ſprechen etliche Wort/ daß ſie weggeführet werden ohne ſchmieren; Dargegen die in Italia haben allezeit einen Bock für der Pforten/ der auffwartet/ umb ſie hinweg zu führen. Interim adhibet *unctionem* illam dæmon, *tùm* qvia plerumqve *timidiores* ſunt ſagæ, ut audeant; *tùm* qvia *teneriores* ſunt ad horribilem illum contractum in aſſumto corpore ferendum. *Ungvento* autem eo ſenſus *obſtupefacit*, omnemqve animo timorem excutit. Cæterum ad *verba* qvod attinet, etiam hæc pro varietate modi variant. Nam in *reali transmigratione* ſeqventi uti ajunt voto: Oben naus und nirgend an. In *phantaſticâ* verò *repræſentatione, in nomine omnium diabolorum*, obdormiſcere dicuntur. Hæc de *translationis principio*, qvod hîc in controverſiam non venit.

§. II. *Medium* iterum non unius eſt generis. Aliqvando enim eſt *hircus*, vel *taurus*, aliudve *animal*, non *verum*, ſed *phantaſticum*, h. e. ex variis vaporibus & exhalationibus formatum, & à diabolo gubernatum. Aliqvando *homo truculentus*, ſed veſtibus regiis ac egregiis ornatus, qvi ſagas ternas qvaternasqve ſimul aſportat. Aliqvando *arundo, colus*, nec non *ſcopæ*, aut *furcæ*, qvibus poſt factam incantationem elevatæ à dæmone avehuntur. Sed nec de eo qvæſtio nobis intercedit; ſaltim de *modo* impræſentiarum ſolliciti ſumus.

§. III. *Modus* autem *duplex* eſt, alius per *imaginarium*, alius per *verum* conficitur *actum*. *Imaginarius* eſt, qvando be-

neficio dæmonis per *imaginationem* s. *phantasiam* sagis repræsentantur, qvæcunqve in conventiculo aguntur, etsi illæ domi interim alto somno sepultæ consideant. *Verus* est, qvando *verè* in altum sustolluntur ad Sabbata sua celebranda. Atqve de hoc *posteriori*, non *priori* jamjam disceptatur. Nam qvà *phantasticum actum*, à nemine, adversariorum etiam, in dubium ille vocatur, qvinimmò res tota à multis per hunc solum explicatur.

§. IV. Cæterùm qvod *ceremonias* & alias illius *conventus circumstantias* concernit, eas prolixè descripsit *Martinus Delrius* l. c. p. 353. & ex eo *Schottus* l. d. p. 102. unde nos seqventia depromemus. Primùm omnium sagis, ad comitia translatis, conspiciendum se præbet Cacodæmon, conventûs Præses, in solio sedens, formâ terrificâ, utplurimum hirci vel canis. Ad hunc obverso tergo accedunt, majestatem ipsius veneraturi. Adorant autem cum non genu curvato, sed cruribus in altum jactis, nec capite in anteriorem partem prono, sed resupino, adeò ut mentum cœlum respiciat. Tum candelis piceis oblatis vel umbilico infantuli, ad signum homagii, eum in posterioribus osculantur. Peractâ sic adoratione sacrificia fieri solent, qvibus interdum liberos suos diabolo offerunt & occidunt. Interdum hostiam sacram, ex ore extractam & asservatam dæmoniqve oblatam, coram eo pede conculcant. Posthæc assidere incipiunt mensis, facie vel apertâ, vel larvatâ. Solent autem diversæ esse mensæ, cibis nonnunqvam delicatissimis, nonnunqvam valdè insipidis & insulsis onustæ, qvibus pro dignitate aut opibus singuli tractantur convivæ. Aliqvando suus cuiqve dæmon assidet, aliqvando malefici unâ ex parte, & suus cuiqve dæmon ex averso. Nec mensæ sua deest benedictio & gratiarum actio, constans vestris blasphemis, qvibus ipsum Beelzebub & creatorem, & datorem, & conservatorem omnium profitentur. Absoluto convivio choreas cum Martinellis suis ducunt, ad tympanum fistulamve sedentis alicujus in bifidâ arbore, dorsis invicem obversis & in orbem junctis manibus, jactantes capita more fanaticorum, & cantantes fescenninos in honorem dæmonis obscœnissimos. Delassatæ jam cum amasiis dæmonibus fœdissimè commiscentur, non phantasticè tantùm, sed realiter etiam

sæpè,

sæpè, ex qvo tamen congressu verus homo nunqvam est orundus. Deniqve instante termino, sua unaqvæqve narrat ab ultimo conventu facinora; qvæ qvò graviora, eò collaudantur uberius; si nulla, vel non satis atrocia, verberantur à dæmone vel à maleficeo qvodam seniore. Atqve sic suas domus repetunt, acceptis priùs pulveribus vel venenis aliis, sæpè etiam indicto cuiqve nocendi penso, & pronunciato Pseudodei decreto: ULCISCIMINI VOS, ALIOQVIN MORIEMINI.

§. V. Porrò *distingv.* qvoqve hîc est inter *translationem solius animæ, & totius corporis, ex materia & formâ constantis.* Nos dum *conventum* Sagarum *realem* qvandoqve asserimus, *sagas totas* & qvà *animam* & qvà *corpus* in alium transferri locum statuimus, rejectâ interim illâ *Bodinianâ fabellâ*, qvâ *animæ ipsarum*, vi satanæ, *extra corpora abripi* & ad nocturna conventicula *portari* finguntur. Hæc enim *animarum ereptio* dæmoni *impossibilis* omninò est. Nam *qvacunq; actio infert venam è mortuis resuscitationem, illa dæmoni est impossibilis: atqvi animarum è corpore sagarum ereptio earundemq; postea cum eodem redunitio, infert veram è mortuis resuscitationem; Ergo. Major* probatur ex disproportione efficientis & effectus. *Diabolus* enim causa est *finita, resuscitatio* verò effectus *infinitus. Minor* ex effectus illius qvidditate patet. Nam *animæ ereptio* infert *mortem*, & *redunitio vitam*, & consequenter *è mortuis resuscitationem.*

§. VI. Neqve tamen *semper*, sed *nonnunqvam* saltim *realem* illam *sagarum transmigrationem* contingere censemus. Haud enim ignoramus, sagas de conventibus & tripudiis dæmoniacis aliqvando splendidissimè nugaras esse, cùm tamen domi in suis jacuerint cubiculis somno profundo obrutæ. Exemplum memorabile ex *Pauli Grillandi* Tr. de Sortilegio adducit *D. Carpzovius* Prax. Crimin. part. 1. qv. 48. n. 27. de sagâ qvâdam, qvæ cùm unà cum aliis carceri includeretur, qvæstionibus exponeretur, confessa erat, se eâ ipsâ nocte & horâ interfuisse lusibus diabolicis, qvâ maritus juramento præstito asserebat, se eam tùm in lecto diligenter observasse, & non semel studiosè tetigisse. *Lutherus* qvoqve Tom. I. Jen. fol. 126. meminit historiæ ex *Joh. Keisersbergio*, qvod vetula aliqva, ut prædicatorem argueret mendacii,

qvi

qvi talia docuerat esse falsa, seriò eum vocaverit, & adspectante illo sese inunxerit, sedensqve in furcâ, jamqve volens devehi, statim obdormiverit, & qvibusdam gestibus hinc inde se moverit, donec de scamno ceciderit & vulnus in caput acceperit. Vid. *Anton. à Torqvem.* l.c. p.349. En astutias & præstigias diaboli μυελοτεχνίτου! Rectè igitur *Philippus* lib. de Anim. *Qvartum genus somniorum est diabolicum, ut cùm venefica videntur sibi interesse conviviis ac ludis, cum sæpè compertum sit, eas nusqvam abiisse, sed dormientes, gestu & clamore somnia conviviorum & saltationum significasse.*

§. VII. Deniqve notanter inscripsimus *titulum* dissertationis nostræ de CONVENTU SAGARUM AD SUA SABBATA, ut scil. constaret, de qvonam nobis sermo sit. Nam alia etiam eas, præcipuè in viciniâ cohabitantes, sæpius instituere conventicula, nemo futurus erit, qvi negabit. Qvamobrem *dist.* inter *conventum qvalemcunq;*, & *solemnem.* Non *ille*, sed *hic* à nobis attenditur.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ,

Sententiam veram adstruens.

§. I. *Duo* sunt, qvorum *confirmatio* hîc tradenda: scil. *transportationis sagarum possibilitas*, ejusdemqve *actualitas. Possibilitatem* hoc argumento stabilimus: *Qvicqvid non excedit vires diaboli, illud ab eo fieri posse probabile est: atqvi corporalis sagarum ad conventicula sua sabbatica translatio non excedit vires diaboli; Ergo. Minorem* probat (a) *Thomas* part. 1. Summ. qv. 100. art. 3. ex eo, qvod *Spiritibus completis* omnia *corporalia* obediant qvoad *motum* localem. Diabolus verò est talis; E. Deinde (b) qvoqve ex *paritate angelorum bonorum & malorum* eandem nos confirmare possumus. Nam *si angeli boni eâ præditi sunt virtute, ut corpora de loco in locum transferre possint, nil impedit, qvò minus & diabolis ea competat potestas in sagarum corpora transportanda: atqvi verum est prius; Ergo. Major* constat, qvia *diaboli & angeli boni* non differunt *ratione essentiæ*, sed *ratione accidentalis bonitatis atq; malitiæ.* Qvæcunqve verò in *essentiâ conveniunt*, illi

etiam

etiam in naturali *potentiâ*, essentiam consequente, *conveniunt*. *Minor* vel ex solo *Habacuci* exemplo constat, qvi capillo in Babilonem ad Danielem translatus est ab angelo, *Dan.* 14, 35.

§. II. Sed oggannit *Ulricus Molitor* l.c. malè nos ab *angelis ad dæmones* argumentari, eò qvod *angelorum* hâc in re *longè major* sit *vis* & *robur*, qvàm *dæmonum*. Enimverò Resp. mera verba audimus; at qvod pectus veri cupidum exsaturet, non invenimus. *Dicit*, longè majorem angelorum esse virtutem, qvàm dæmonum; at unde hoc ipsi constat? *Probare* priùs id debuisset, si effugere studuisset *fallaciam*, qvam *Aristoteles* vocat αἰτεῖσθαι τὸ ἐν ἀρχῇ. Præterea communis *Theologorum* schola docet, *retinuisse* diabolos, qvæ *naturæ* erant *dotes*, *amisisse*, qvæ *gratiæ*. Sed estne, qvæso, *potestas movendi corpora*, donum *gratiæ?* Minimè. Accedit, qvod ipso *actu* dæmones elevarint *corpora*, vel mille testium comprobante αὐτοψίᾳ. Ubi verò *actus*, ibi non potest qvoqve non esse *potentia*. Sed satis de *possibilitate*.

§. III. Pergimus nunc ad ipsius *translationis actualitatem*, qvæ, juxta nonnullos, probari potest (1) *ab experientiæ testificatione*. *Qvicqvid experientia testificatur, illud temerè negatur: atqvi sagas nonnunqvam verè ad conventicula sua transportari, experientia testificatur; Ergo. Major* in aprico est. Minor ex seqventibus patet. Mulier qvædam Sabinensis, inqvit *Delrius* l.c. ex *Grillando* l. 2. de Sort. q. 2. & *Castro* lib. 1. de just. hæret. pun. c. 16. hanc profitebatur diabolicam artem. De qvâ cùm maritus suspicionem haberet, interrogavit eam pluries, qvæ semper negavit. Maritus verò in suspicione suâ persistens, anxiè veritatam perqvirebat: qvi adeò astutè se gessit, qvod vidit illam qvâdam nocte se unguento qvodam ungentem: qvâ unctione peractâ, vidit illam celerrimè qvasi avem recedentem, & ex superiore domùs solario ad inferiora descendentem. Illam maritus seqvens, ut videret, qvo tenderet, amplius eam non vidit, & accedens ad portam domus, invenit eam clausam. Qvæ res magnam ei præbuit admirationem. Die verò seqventi iterum maritus uxorem interrogat, qvod anxiè scire cupiebat; & illa constanter, ut ante, se nescire dixit. Maritus verò, ut amplius negare mulier non posset, apertè ei dicit omnia, qvæ nocte præteritâ illam feciisse viderat. Deinde-

fustibus illam percutit graviter & duriora minatur verbera, nisi veritatem dixerit: qvam si apertè expoſuerit, veniam ſe illi daturum promittit. Mulier igitur, ſe jam celare non poſſe intelligens, veritatem aperuit; & veniam à marito petiit: qvam maritus hac conditione indulſit, ut illum ad tales congregationes adduceret. Illa verò ut veniam impetraret; facilè petita promiſit, & promiſſum ex licentiâ Satanæ implevit. Adductus igitur ille ad locum, ubi ludi fiebant, ludum, & choreas, & cætera omnia contemplatus eſt; & tandem ad menſam cum reliqvis, ut veſceretur ſedens, cum cibos inſipidos judicaret, petit ſibi dari ſal, qvod in menſâ deerat: & qvamvis iterum atq; iterum petiiſſet; nunqvam illi dabatur. Tandem cùm poſt importunam petitionem prolixamq; expectationem ſal illi daretur, dixit: *Lodato ſia Iddio, che pur è venuto qveſto ſale*: Nunc laudetur Deus, qvoniam jam venit ſal. Qvibus verbis prolatis, dæmones, qvia laudes Dei audire refugiunt, ſtatim receſſerunt, & reliqvi omnes diſparuerunt, luminaribusq; extinctis manſit ille ſolus nudus, qvousqve mane facto vidit qvosdam paſtores; qvos interrogavit, qvænam eſſet illa patria, in qvâ erat: illi verò reſponderunt, eſſe agrum Beneventanum in regno Neapolitano. Qvi locus diſtabat à patria viri per centum milliaria. Ob qvam cauſſam, licet dives eſſet, coactus fuit per viam mendicare, ut ad domum ſuam redire poſſet. Ad qvam poſtqvam pervenit, ſtatim uxorem ſuam ob lamiæ crimen accuſavit, & totam rem geſtam, ut narrata eſt, coram judicibus expoſuit. Qvi rem totam plenè, ut oportebat, examinantes, vera eſſe omnia, qvæ diximus, invenerunt. Qvæ etiam mulieris confeſſione confirmata ſunt. Hæc *Delrius*.

§. IV. (2) *Ex corporali ſagarum ad alia remotiſſima loca translatione. Qvicunq; minoris voluptatis ergo in remotiſſima verè transferuntur loca, illos magis probabile eſt transportari qvoq; ad ſua ſabbata, longè majoribus gaudiis referta: atqvi de ſagis ac magis verùm prius; E. & poſterius. Majoris* fundamentum ſuppeditat Maxima illa Logica: *Qvod affirmatur de Minore, multo magis affirmandũ eſt de Majore.* Sive, ut alii efferunt: *Si id ineſt, qvod minus veriſimile eſt, etiam illud ineſt, qvod magis veriſimile eſt. Minor* nota eſt ex experientia, qvæ teſtatur, ſagas in diſſitis ſæpius convenire lo-

cis

çis, ut ibi ſua conferunt conſilia, proximoq; noceant, vel aliis voluptatibus fruantur. Qvæ tamen omnia nihil illæ æſtimant ad ſolemnia illa conventicula in montem *Bructerorum*, & alibi. Majoris evidentiæ ergo unum vel alterum exemplum adſcribemus. Erat, inqvit *Balduin. Ronſſeus* epiſt. medic. 50, in pago Ooſtbrouk non procul à Trajecto, mulier vidua, cui ſervus convixerat ad obeunda, ut res poſtulabat, munia domeſtica: Is cum jam ſæpius, ut ſolent eſſe curioſuli ſervi, per tranſennam animadvertiſſet, heram nocte intempeſtâ, ſtatim ac qvieti ſe tradidiſſent domeſtici, qvotidiè in ſtabulum, ad certum præfixumq; locum venire, atq; exporrectis manibus præſepi contiguum fœnile apprehendere, admiratur tandem ille, qvidnam hoc negotii eſſet, ſtatuit & ipſe inſcia hera idem ſemel experiri, atq; eandem pertentare aleam. Igitur hera ex conſvetudine ad ſolita veniente, atqve ſicuti videbatur digreſſa, ſubſeqvitur & ipſe, locum contemplatur, atq; exemplo heræ fœnile complectitur: ibi ille ex tempore in aëra raptus defertur in oppidum Wick, in abditum & ſubterraneum ſpecum, ubi cœtum maleficarum de maleficiis conferentem inter ſeſe, reperit. Hera cum ſuis inopinam famuli præſentiam admirata, rogat, qvo aſtu, aut qvâ tandem ratione momento temporis illuc appuliſſet. Reſpondit ille ordine, ut res transacta eſſet: Tum illa indignari primùm atq; excandeſcere cœpit, verita, ne nocturni atq; clandeſtini iſti conventus hâc ratione tandem eliminarentur: cum conſortibus igitur deliberandum cenſuit, qvid in ambiguo hoc negotio faciendum ſvadeant. Convenit tandem inter eas, ut amicè exciperetur, ſilentium ſtipularetur, atq; arcana hæc, qvæ illi præter meritum atq; opinionem videre contigiſſet, nulli communicaturum ſe aut revelaturum ſanctè dejeraret. Ille interim qvidvis non pollicetur, abblanditur, & ut mitius agant, ſimulat ſe omnibus votis hoc unum expetere, ut cum illarum gratia liceat poſthac ſortilegarum intereſſe collegio. Interim dum conſultatur, labitur hora, & jam abeundi tempus inſtat. In dubium iterum, inſtigante herâ, jam vertitur, remittendusne domum ſit totius cœtûs periculo, an bono publico enecandus. Communi tandem omnium conſenſu mitior placuit ſententia, qvæ juramento addictum domum deferendum decerneret. Suſcipit eam provinciam hera, atq; fide data in humeros re-

ceptum domum delaturum pollicetur. Accinguntur operi atq; euro citius per aëra feruntur, sed ecce mensis jam bonam partem itineris, conspicuum sese dedit lacus arundineto obsitus. Ibi malefica illa anus occasionem nacta, verita, ne juvenis pœnitentia ductus, qvod furialibus istis feriis (qvemadmodum simulabat) initiatus esset, visa tandem eliminaret, provolans à se disjecit adolescentem sperans, ut suspicio est, eundem partim casus violentia enectum, partim lacus ipsius altitudine absorptum iri. Verùm ut est Deus misericors, prorsus non volens mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat; vesanæ illius menti metas constituit, neq; passus est, juvenem insontem submergi, sed aliqvando æqviore conditione permisit, ut in hunc usq; diem vita protraheretur, tùm forte fortuna in arundinetum decidens, lethalem plagam ex casu non accepit, violentia impetuq; casus per arundinetum qvodammodo refractis. Interim miser ille, qvi solius lingvæ ministerio jam utebatur, dum illucesceret, mille distorqvebatur cruciatibus ac suspiria trahens, tantisper ingemiscebat, dũ prætereuntes insolitâ lamentatione attoniti, factâ indagine compererunt, hominem prorsus elumbem, & cui utraq; excidisset coxa. Rogant unde sit, qvomodo eò calamitatis pervenerit? Narrat ille ordine singula, defertur tandem curru Ultrajectum. Ibi nob. vir Joan. Culemberg. Urb. Præt. rei novitate qvodammodo perculsus, admirabundus singula perqvirit, atq; indagine factâ fascinatricem heram comprehendi jubet vinculisq; constringi. Illa simul ac in manus Præfecti venisset, nihil negare, omnia fateri &c. Hactenus *Ronsseus*. Vid. Spinæus qvæst. de Strigib. c. 17. seq.

§. V. (3) *Ex unanimi sagarum confessione. Qvicqvid unanimiter omnes confitentur sagæ, illud probabile est verè accidisse: atqvi corporalem nonnunqvam ad sua sabbata translationem, unanimiter omnes confitentur sagæ*; *Ergo. Major* suo gaudet robore. Qvæ enim *vana* sunt, qvæ *delusoria*, qvæ *phantastica*, de iis certè tam perpetim *una* & *consentiens omnium contestatio* esse neqvit. Neq; *accurata* etiam inter *disjunctissimas* locis & temporibus, ætate ac moribus, sagas facilè reperiretur *consensio*, si *phantastica* saltim essent ista conventicula. Cùm *peculiaris* cuiq; sit *animi* actio *diversaq; imaginatio*, nec *cerebri* aut *phantasiæ* omnium *eadem dispositio*,

fitio, qvæ dæmoni tamen ad hujusmodi imagines necessaria foret. Qvid? qvod constet minimè, qvâ ratione *mendacii* tanta possit esse *conformitas*. *Major* itaqve propositio firmo nixa talo. Deinde qvoqve *Minor* vacillationis omnis est expers. Experientia enim ad satiem nobis demonstrat exempla *sagarum*, ὁμοθυμαδὸν *realem corporum suorum transportationem* confitentium, nec in minutissimis circumstantiis discrepantium. Vid. *Grilland.* l.2. de sort. qv.7. conferantur item *JCti*, aliiq; ejuscemodi *criminum inqvisitores*.

§. VI. *Excipiunt* qvidem ad hoc ipsum argumentum adversarii, dicentes, *confessionem* illam esse *extortam*, esse *judicii corrupti & phantasiæ depravatæ*, adeoqve *corporalem* illam *transmigrationem* minimè sufficienter probare. Enimvero Resp. (1) *confessio* illa *unanimis* est *omnium* tam *pœnitentium*, qvàm *impœnitentium*. (2) Qvid? qvod nec in *ipso rogo*, ubi nihil *fictio* profutura & exhausta jam ferè sunt tormenta, rem dissimulent. (3) Addunt qvoqve, qvod præprimis notandum, *se qvandoq; phantasticè, qvandoq; corporaliter translatas* esse. (4) Et si *confessio extorta*, si *judicii corrupti*, qvomodo, qvæso, *tanta omnium* vel in *levissimis circumstantiis* recensendis poterit esse *convenientia*. (5) Accedit, qvod non *solæ sagæ*, vel *magi*, sed *alii* qvoqve, ab earum crimine immunes, qvi curiositate aut inconsideratione ad illa conventicula deducti fuêre, idem confiteantur. Hinc porrò probamus Thesin nostram.

§. VII. (4) *Ex aliorum, sagas concomitantium, reali deductione & reversione. Si enim alii, sagas concomitantes, beneficio ungventi à diabolo verè in dissita deducti fuerunt loca, & per aliqvot milliaria deinceps reverterunt, seqvitur, qvod nec illud de magis sit negandum: at qvi verum prius; Ergo & posterius. Majoris* connexio firma. *Minor* partim ex antecedentibus, partim ex seqventi constat historiâ, qvam narrat *Joh. Bodinus* lib.2. Dæmon. cap 4. Vir qvidam tenuis cum uxorem interdum abesse noctu perciperet bonamqve noctis partem emanere; præterea dicentem se aut ad deonerandum alvum egredi, aut ad lavandum cum vicinâ suâ, aliqvoties falsi eviciſſet, suspicionem concepit de perfida ejus libidine, & necem interminatus est, nisi lo-

cum, qvò proficiſceretur, indicaret. Illa ſibi à periculo metuens, rem ut erat, confeſſa eſt: atq; ut explores & videas, rem ita ſe habere (inqvit illa) ſi volueris, eodem venies. Tunc tradidit ei ungventum, qvo ſe uterq; inunxerunt, & pronunciatis aliqvot vocibus, diabolus eas Lochiis in arenarias Burdegalenſes (qvæ à Lochiis minimum qvindecim dierum ſpatio abſunt) exportavit. Videns itaq; vir, ſe in ignotâ magorum & diabolorum humanâ ſpecie, aſpectus tamen horrifici, freqventiâ verſari, dicere cœpit: *Deus mi, ubinam ſumus?* Hoc dicto repentè cœtus disparuit. Ille verò cernens nuditatem corporis ſui, obetravit per agros nudus, donec manè ruſticos invenit, qvi ipſum in viam deduxerunt. Reverſus Lochias, ad Qvæſtorem rerum capitalium contendit rectà: qvi audita probè hiſtoriâ, fœminam prehendi juſſit: illa verò minutatim omnia, qvæ diximus, confeſſa eſt & ultro agnovit peccatum.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ,

Argumenta Adverſariorum diluens.

OBJECTIO I.

Qvicqvid dæmoni eſt impoſſibile, illud qvoq; non præſtat: atqvi corpora ſagarum tam gravia ſubitò in ſuperiorem aërem tollere & intra tantillum temporis ſpatium, in loca, præſertim longè diſita, transportare, dæmoni eſt impoſſibile; Ergo. Majorem probant, qvia nihil agit ultra ſphæram ſuæ activitatis.

SOLUTIO.

add. Voët. 1. ſelect. p. 648.

Reſp. Neg. *Minorem. Diabolus* enim *robuſtior* eſt qvovis *corpore humano*, etiam *Giganteo*. Et qvia *poſſibilitatem* ſuam monſtravit in *uno* & *altero*, cur non idem poſſet in *cæteris*, qvæ cum prioribus ejusdem ſunt ponderis & magnitudinis? *Simon Magus* à malignis ſpiritibus verè ſublatus, ſed precibus *Petri* iterum detruſus, repentino eliſu extinctus eſt, teſte *Egeſippo* l. 3. Excid. Hieroſ. c. 2. *Apollonius Tyanæus* verè à ſuo Spiritu, Smyrna Epheſum translatus eſt, referente *Philoſtrato* in ejus vita. *Antidius*, Turonenſis Epiſcopus, verè à cacodæmone, Turone Romam delatus,

& ab

& ab eodem vicissim Roma Turonem relatus est, juxta *Sigebertum* in Chron. sub ann. 411. Vid. *D. König* l.c. p. 41. Qvid igitur obstaret, qvo minus in sagis qvoq; idem præstare posset cacodæmon? Nulla sanè apparet *impossibilitas* nec ex parte *moventis*, nec ex parte *mobilis*. Tametsi qvidem *modus* angelicus movendi corpora, penitus nobis non sit perspectus, certum tamen est, qvod *ab ignoratione modi ad negationem rei ipsius N. V. C.*

OBJECTIO II.

Qvic. intra istud tempus, qvò longius abesse dicuntur, suis tamen locis fixi verè tenentur & nepedem qvidem vel extra lectum, vel extra limen movent, illi verè & corporaliter non sunt transportati: atqvi Sagæ intra istud tempus, qvò longius abesse dicuntur, suis locis fixæ tenentur &c. Ergo: Major in propatulo est; qvia corpore transvectari, & tamen eodem in suo situ stabilem permanere, simul & semel impossibile videtur. *Minorem* variis comprobant exemplis *Olaus Magnus, Tostatus, Grillandus* aliiq;. Et constat ex vita *D. Germani*, de mulierculis convivantibus, ut videbantur, & tamen domi repertis dormientibus.

SOLUTIO.

Resp. (1) Limit. *Major.* ex parte *Prædicati* h.m. *Q. intra istud tempus &c. illi verè & corporaliter*, scil. *eo tempore, qvo in lectis fixi, non sunt transportati.* Atqve sic *conceditur* totum argumentum. Nam uti transvectionem *qvandoq;* phantasticè fieri, non illibenter *concedimus*, ita *semper*, est qvod *negamus.* Committitur igitur *fallacia ignorationis Elenchi*, dum *statum controversiæ* ignorant & pervertunt contradicentes, & malè qvoqve *à particulari ad universale* argumentantur. (2) Qvod si verò *Minorem universaliter* enuncient, oppido ea falsa est, cùm contrarium vel ex antecedentibus satis superqve constet. (3) Adde, qvod adhuc κρίνόμενον sit, utrum illæ *sagæ*, qvæ, dum longiùs abesse creditæ sunt, & tamen suis in lectis immotæ jacuerunt, fuerint *phantasticæ*, utrum *veræ?* Qvî enim fieri neqveat, ut diabolus in locum absentis sagæ aliam personam substituat, qvæ qvoad formam & cæteros actus absentis vicem sustineat? Audiatur modò

Carpzo-

Carpzovius part. i. Prax. Crim. q. 48. n. 59. ita hâc de re differens: *Ne fortè lamiarum absentia à maritis in loco deprehendatur, illæ per incantationem aurem maritorum vellicando dextera manu, prius incantato ungvento illitâ, eis conciliant somnum, è qvo non facilè possint excitari: Vel personas qvasdam jam dormientibus maritis adumbrant, qvas, si contingeret interea expergisci, suas uxores esse putarent: vel etiam alius dæmon in formâ succubi ad latus maritorum adjungitur, qvi loco uxoris sit, & si opus fuerit, omnia illius officia in thoro conjugali subeat, ad qvæ diabolus se promtissimum exhibet, seq; ita accommodare scit, ut etiam sapientissimum qvemq; fallere possit.*

OBJECTIO III.

Q. personæ subitò evanescunt, illæ non sunt veræ, sed phantasticæ, atqvi conventus sagarum personæ subitò evanescunt; Ergo. Major firma, qvia verum corpus subitò evanescere neqvit. *Minor* experientiâ constat, qvæ testatur, sagas in istis conventibus interdum pronunciato nomine JESU subitò disparuisse.

SOLUTIO.

Resp. Limit. *Majorem* h.m. *Q. personæ subitò evanescunt*, se, *propriè & stricte* sumto *evanescendi* termino, *illæ non sunt veræ*: Jam cadit *Minor*. Sagæ enim qvæ conventui interfuerunt, non *evanuerunt*, sed præstrictis cernentium oculis à suis dæmonibus *celerrimè* fuerunt *asportatæ*: & sic *disparuisse* dicuntur, *largè & impropriè* accepto vocabulo, pro *desierunt videri*.

Atqve hæc de præsenti materiâ sufficiant. Plura pagellarum angustia negat. Unicum verò adhuc monendus est B.L. ut ne videl. siniſtrè interpretetur, qvod ex *Delrio* præcipuè, *Grillando*, *Spinæo* aliisqve historica nonnulla petierimus. Hæc enim ex nostro confingere cerebello nec poteramus, nec debebamus. Usi tamen ubiqve nostro fuimus ingenio, nec temerè promiscua qvæqve credidimus. Videbit id æqvus Anagnostes, & nobiscum decantabit

SOLI DEO GLORIAM.